

Ija je utrgala primerno dolgo nit ter hitro šivala; preden je hudič enkrat pretekel svojo pot, je ona opravila desetkrat toliko.

Nazadnje je hudobec opazil, da ga je prehitela, zato je še bolj divjal — toda naglica ni dobra. Nit se mu je za vogalom zavozlala tako močno, da je ni mogel razrešiti. Jezno je vrgel šivilji blago in sukanec ter odvihral v peklo, da se je kadilo za njim.

Lucifer ga je hudo ozmerjal: »Kaj se pravi pravljaš šivat, če ne znaš. Hudiči znamo trgati, razdirati, uničevati, ne pa krpati in šivati!«

Ta pravljica pouči mlada dekleta, naj se ne jezijo za vsako malenkost, naj ne preklinjajo brez potrebe; uči pa tudi, kako se najboljše in najhitreje šiva.

(Povedala Zofija Šturm)

MARŠ GERAUS, MARŠ HINAJN!

(inačica Svinjskega pastirja, ki je postal kralj na Španskem)

Neki oče je imel tri sinove. Najraje je imel najmlajšega, ker je bil dobrega srca. Po očetovi smrti se mu je pri bratih slabo godilo, zato je nekega dne odšel zdoma iskat sreče po širnem svetu.

Noč ga je zajela v temnem gozdu. Legel je pod debelo bukev in zaspal. Sredi noči je zaslišal ječanje, klicanje na pomoč. Šel je tja, od koder je prihajal glas in našel na tleh onemoglega starca. Umirajoči ga je milo prosil, naj mu prinese malo vode iz bližnjega studenca. Fant se ni obiral, hitro je prinesel vodo, stavec pa mu je v zahvalo podaril čudežni boben. Ko bo v stiski, naj trikrat potrka nanj in reče: »Marš geraus!« in vsulo se bo vojakov. Ko bodo delo opravili, naj jim zaukaže: »Marš hinajn!« in šli bodo tja, od koder so prišli. Mladenič se je za darilo lepo zahvalil in šel dalje.

Prišel je v prestolnico, kjer je bilo vse v črnem. Povedali so mu, da jih je napadel hud sovražnik in da slaba prede mestu, kralju in celi deželi. Kralj bi dal svojo

hčer za ženo vsakomur, ki bi zmogel odvrniti to nesrečo.

Mladenič se ni dolgo mudil, brž je stopil pred kralja in mu ponudil svojo pomoč. Kralj sicer ni verjel, da bo mladenič sam brez kakršne koli vojske premagal sovražnika, toda vseeno je privolil, da kmet brani njegov grb.

Fant je odkorakal z bobnom na bojno polje. Sredi je udaril trikrat po njem in zapvil: »Marš geraus!« in že se je vsulo ogromno vojakov na sovražnika in bili so ga, dokler ga niso popolnoma pokončali. »Marš hinajn!« je rekel mladenič in odkorakal na dvor po nevesto. Kralj je bil zelo vesel konca vojne, a žal mu je bilo žlahtne hčere za takega kmeta. Izgovarjal se je na vse mile viže. Poštena hči, ki jo je premagala ženska slabost — prisluškovala je pri vratih — je sama stopila pred očeta in ga resno opomnila, da mora držati besedo — pa komurkoli je dana.

Poročila se je z mladeničem, ki je postal po kraljevi smrti pravi kralj.

(Povedala Zofija Šturm)

Mogoče je posebni položaj slovenskega ljudstva na Kobarškem in Tolminskem sredi prve polovice tega stoletja nekoliko pripomogel, da je ljudska pripoved še precej živa. Značilno je tudi, da se iz obdobja v obdobje spreminja, kar tudi fragmentarna primerjava z Gabrščkovimi besedili vendarle potrjuje. Drugačnih in širših sklepov pa ni mogoče povzeti brez podobnega primerjalnega dela na drugih krajih in z drugimi zbirkami. Spodbuditi k temu pa je bil naš namen. Podoben poskus s Šašljevi mi Belokranjskimi bisericami, dobro desetletje mlajšimi, bi mogoče podprl ta in odprl nova sklepanja. Prav gotovo bi bilo vredno na različnih področjih ponovno poseči po ljudski besedni tvornosti.

Sonja Lipušček
PA v Ljubljani, oddelek
za razredni pouk,
Nova Gorica

MEDKATEDRSKO POSVETOVANJE SLAVISTOV V SARAJEVU

31. maja in 1. junija t. l. je bilo v Sarajevu medkatedrsko posvetovanje osmih jugoslovanskih kateder in oddelkov (univerz oz. fakultet iz Beograda, Ljubljane, Novega

Sada, Prištine, Sarajeva, Skopja, Zadra in Zagreba), ki se ukvarjajo s poučevanjem in preučevanjem vzhodnoslovanskih in zahodnoslovanskih jezikov in književnosti.

Udeležilo se ga je 42 predstavnikov univerzitetnih učiteljev, sodelavcev in študentov. — Osnovni namen posvetovanja je bil pretres aktualne pedagoške in znanstvene problematike. Ta pretres naj bi pripeljal po zamisli organizatorja, slavističnega oddelka filozofske fakultete univerze v Sarajevu, do boljšega medsebojnega poznavanja in s tem tudi do bolj usklajenega in smotrnega pedagoškega in znanstvenega delovanja vseh slavističnih stolic v državi. V skladu s temeljnim ciljem posvetovanja je potekalo tudi delo.

Prvi dan je bil posvečen predvsem pedagoškim vprašanjem. V ospredju je bila rusistika zaradi svoje prisotnosti v srednji pa tudi v osnovni šoli (npr. v SR Srbiji, SR Bosni in Hercegovini). Problemom rusistike je bil posvečen tudi pretežni del uvodnega referata, ki ga je prebrala dr. Milica Milodragović (Sarajevo). Referentka je podala pregled vseh danes veljavnih učnih načrtov in programov ter ugotovila, da sta vsebina in organizacija študija ruščine in drugih slovanskih jezikov, ki sodijo v okvir posvetovanja, precej raznovrstni. Za rusistiko je dr. M. Milodragović ugotovila, da razlike niso samo med raznovrstnimi organizacijami študija — enopredmetnostjo (npr. v Beogradu in Sarajevu) in dvopredmetnostjo (npr. v Zagrebu in Ljubljani) — marveč tudi med enakovrstnimi organizacijami študija: med številom tedenskih pedagoških ur, naravo in številom strokovnih predmetov, zapovrstnostjo, številom in obliko izpitov, značajem seminarских in diplomskih nalog, težo, obliko in celo prisotnostjo oziroma neprisotnostjo zaključnih diplomskih izpitov ipd. Razlike so tako velike, da ni mogoče govoriti o enakosti izobrazbe, ki jo dobijo študentje slavistike oziroma rusistike med študijem na različnih jugoslovanskih univerzah. Zaradi različnega upoštevanja ali neupoštevanja takih predmetov, kot so npr. starocerkveno-slovanščina, primerjalna slovnica slovanskih jezikov in literarna teorija, lahko celo pri absolventih rusistike govorimo o različnih vrednostih diplom. Predavateljica je menila, da bi zaradi takega stanja morale posvetovanje izoblikovati vsaj okvirna izhodišča, ki bi omogočila, da bi v prihodnje slavistične stolice delovale bolj povezano in usklajeno, v skladu z zahtevami in potrebami naše samoupravne socialistične družbe.

Udeleženci razgovora, ki je sledil, so zvečine sprejeli miselno ost uvodnega referata. Strinjali so se, da bi morali biti struk-

tura temeljnih predmetov (za rusiste: ruski knjižni jezik, zgodovina ruskega jezika in dialektologija, zgodovina ruske književnosti), način študija (uvajanje v študij in pregledni kurzi v 1. in 2. letniku ter k specializaciji težeči kurzi v 3. in 4. letniku) in značaj diplomskega izpita (ali pregled »vse snovi« ali preverjanje ožjih, »diplomskih« področij) ne glede na obstoj enopredmetnega ali dvopredmetnega študija na vseh jugoslovanskih slavističnih stolicah vsaj v osnovnih potezah enaki (dr. Mila Stojnić, Beograd). Usklajenost naj bi se na zunaj izrazila tudi v približno enakem številu predavanj in vaj in v enakem razmerju med njimi; število ur naj bi se prevesilo v korist jezikovnega pouka (dr. B. Terzić, Beograd). Skupni cilj vseh jugoslovanskih slavističnih stolic — vzgojiti »perfektnega« rusista oziroma slavista (dr. Đorđić, Novi Sad) — naj bi se pokazal tudi v prizadevanju po širši slavistični in filološki razgledanosti sodobnega absolventa slavistike; v razumnem upoštevanju slovanskih jezikov in književnosti, ki ne sodijo v ožjo specializacijo, v poznavanju temeljev starocerkvene slovanščine in primerjalne slovnice slovanskih jezikov (dr. Malik Mulić, Sarajevo). Obvezna sestavina študija jugoslovanskega študenta-slavista bi moral biti tudi tisti južno-slovanski jezik (če ga ne vpisuje kot A ali B predmet), ki je ali njegova materinščina ali nacionalni jezik univerze, ki jo obiskuje. Skrb po poenotenju univerzitetnega študija naj bi se razodela tudi v prizadevanjih po modernizaciji učnega procesa z novimi metodami in s spremenjenimi pogledi na značaj in funkcijo humanističnih ved in še posebej slavistike v sodobni družbi; pri tem bi morali smiselno upoštevati tako sinhrono kot tudi diahrono pristope k obravnavanju strokovnih vprašanj (dr. Sava Penčić). Usklajevanje učnih načrtov in programov ter učnih procesov pa vendarle ne sme seči predaleč, slavistične stolice morajo ohraniti svoj individualni značaj, ki ga jim dajejo tako posebnosti predavateljskega kadra kot tudi specifični pogoji prostora, ki v njem delujejo. Organizacija in struktura univerzitetnega študija morata biti dinamični, sposobni, da odgovorita na številna zapletena vprašanja, ki jih zastavlja spreminjajoča se resničnost; dejavni del te resničnosti so tudi študenti (A. Skaza, Ljubljana). Načelu »enakosti v različnosti« so se po svoje pridružili tudi študenti, ki so izrazili željo, da bi lahko občasno zapustili matično univerzo in se za nekaj časa napotili tja, kjer se najtemeljiteje obravnava tisto strokovno

področje, ki jih še posebej zanima. Tako »gostovanje« na drugi slavistični stolici bi omogočilo poleg kvalitetnejše strokovne razgledanosti študentov še kritično primerjanje različnih jugoslovanskih slavističnih središč med seboj pa tudi boljšo povezanost študentov-slavistov.

Dopoldanskemu plenarnemu sestanku je popoldne sledilo delo po sekcijah: rusistični sekciji in sekciji za druge slovanske jezike. Popoldansko razpravljanje je dalo predvsem dva pomembnejša rezultata, ki sta se izoblikovala na večernem spet skupnem sestanku: 1.) Pedagoško delo ne sme biti podrejeno prakticizmu, ki so ga nekateri zagovarjali, med temi tudi zastopniki študentov iz Beograda, marveč mora upoštevati znanstveni značaj univerze; 2.) tudi drugi slovanski jeziki morajo dobiti ustrezno mesto pri oblikovanju strokovne fiziognomije jugoslovanskega slavista. — Zaželeno bi bilo, da bi se obstoječi lektorati zahodnoslovanskih in vzhodnoslovanskih jezikov, če obstajajo možnosti in potrebe, postopoma osamosvojili do stopnje drugega glavnega predmeta.

Drugi dan je bil posvečen znanstveni problematiki. Predstavniki beograjske slavistike so poročali o nekaterih pomembnejših raziskavah ruske književnosti 20. stoletja ter o nastajanju pregleda ruske književnosti, ki ga pripravljajo skupaj beograjski in sarajevski strokovnjaki. Sarajevčani so omenili raziskavo »uvod v rusko akcentologijo«; skupina sarajevskih jezikoslovcev pod vodstvom dr. M. Mulića raziskuje ruski akcent s historičnega in primerjalnega vidika (primerjava s srbohrvaščino). Zagrebčani so se omejili na prikaz nekaterih na kontrastivnih načelih zasnovanih rusko-hrvaškorsrbških jezikovnih primerjav ter na poročanje o sestavljanju rusko-hrvaškorsrbškega frazeološkega besednjaka. Novosadčani so govorili o deležu in vlogi rusistike in slavistike sploh v novosadskih strokovnih publikacijah, med katerimi se je posebno »Zbornik za slavistiko«, ki ga izdaja Matica srbska, uveljavil tudi v zamejstvu, ter o zbiranju bibliografskega

gradiva, ki naj služi kot dokumentacija in napolilo za raziskavo srbsko-ruskih kulturnih stikov. Predstavnik ljubljanskega slavističnega oddelka pa je omenil nekatera širše zasnovana prizadevanja, povezana z raziskovanjem umetnosti Dostojevskega, in opozoril na raziskave rusko-slovenskih jezikovnih odnosov, ki jih je opravil F. Jakopin...

Udeleženci posvetovanja so se lotili tudi vprašanja, kako vključiti študente v znanstveno delo. Pri tem so se omejili predvsem na razpravljanje o tretjestopenjskem študiju. Sklenili so, da študij na tretji stopnji ne sme postati »niti vprašanje finančnega prestiža in boljše zaposlitve niti samo dopolnilna izobrazba oziroma podaljšanje visokošolskega študija, marveč priprava na resno znanstveno delo« (dr. B. Terzić).

Pregled organizacijskih vprašanj in zaključna kritična ocena posvetovanja sta razkrila oziroma ponovno oživila staro resnico, da bi se jugoslovanski slavisti lahko precej oddaljili od izhodišč, ki so o njih po 12 letih (zadnje posvetovanje je bilo leta 1962!) ponovno razpravljali, če bi bili bolj povezani in če bi se pogosteje in redno sestajali. Posvetovanje je zato sprejelo predlog dr. M. Mulića, da bodo posvetovanja vsako drugo leto v središču, kjer bo deloval dveletni interkatedrski koordinacijski odbor; prihodnji dve leti bo to središče v Skopju. V tem smislu je bil sprejet tudi predlog dr. Vuletića (Novi Sad), naj izhaja v središču koordinacijskega odbora slavističnih kateder vsakih šest mesecev informativni bilten, ki naj bi prinašal poročila o delu vseh jugoslovanskih slavističnih stolic. Skupna znanstvena prizadevanja pa naj bi se izrazila tudi v skupnem jugoslovanskem glasilu za vzhodnoslovanske in zahodnoslovanske jezike in književnosti, katerega izhajanje naj bi pripravil posebni iniciativni odbor; njegov predsednik naj bi bil dr. A. Flaker, za člana odbora pa je bil izvoljen tudi F. Jakopin kot predstavnik ljubljanske slavistike.

Aleksander Skaza
Filozofska fakulteta v Ljubljani